

Jarno Karjalainen

11.2.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä

Viite: Lausuntopyyntöne 18.12.2025 VN/37864/2025

Lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä.

Arviomuistiossa esitetyistä kehittämisehdotuksista työvoimapalveluiden kehittämiseksi pyydettiin vastaukset kysymyksittäin. Alla THL:n näkemykset kehittämisehdotuksista:

Kehittämis ehdotus 1: Uravalmennuksen räätälöinti

Näkemykset uravalmennuksen räätälöintiä koskevista ehdotuksista:

Uravalmennuksen räätälöinti työelämävalmiuksien kehittämiseksi ja yhteistyö sosiaalipalvelujen kanssa heikommassa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille on kannatettavaa. Uravalmennusta ja sosiaalipalveluja voisi järjestää rinnakkain nykyistä enemmän. Kasvokkaisten palvelujen järjestäminen ja osaamisen kehittäminen työllistymisen mahdollistumiseksi on tärkeää. Uravalmennuksen vähäinen käyttö voi kertoa siitä, että räätälöintiä ei ole tähän mennessä hyödynnetty riittävästi.

Pelkkä uravalmennuksen räätälöinti ei kuitenkaan ole riittävää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi etenkin nykyisessä vaikeassa työttömyystilanteessa. Vaikeasti työllistyvillä henkilöillä on usein myös työllistymisen esteinä puutteita osaamisessa.

Laatuperusteisen työhönvalmennuksen kohdalla voitaisiin käyttää samaa IPS-työhönvalmennus -termiä, koska laatuperusteisen työhönvalmennuksen tavoitteena on IPS-laatukriteerien mukainen toiminta. Kyse on samasta menetelmästä, ja käsitteiden yhtenäistäminen on toivottavaa.

Työhönvalmennuksen menetelmistä ei työvoimapalveluiden järjestämislaissa säädetä tarkemmin. Arviomuistiossa todetaan, että työvoimaviranomaisilta saatujen tietojen mukaan valmentava työote on monella työllisyysalueella nivottu osaksi asiantuntijan toimenkuvaa, jolloin valmennus toteutetaan osana työnhakijan palveluprosessia. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien, vahvempaa henkilökohtaista tukea tarvitsevien kohdalla tällainen työotteellinen muutos ei kuitenkaan ole vielä riittävän vaikuttavaa, vaan tarvitaan henkilökohtaista, pitkäkestoisempaa tukea niin työhaussa, itse työllistymistilanteessa kuin työsuhteen alkuvaiheessakin asiakkaan työhön kiinnittymisen varmistamiseksi.

Työhönvalmennuksen menetelmiä kehitettäessä painotusta tulisi siirtää työllistymiskeskeiseen, yksilölliseen tukeen, jonka tavoitteena on suora työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Tämä edellyttää työhönvalmennuspalvelun työelämätaavoitteiden selkiyttämistä. Yksilöllinen ohjaus, työnantajien kanssa toteutuva tiivis yhteistyö ja työn etsintä tulee asettaa työhönvalmennuksena toteutuvan palvelun keskeisiksi tuen muodoiksi. Kehittämistyössä olisi tärkeä huomioida erilaisten työttömien ryhmien erilaiset tarpeet. Tukea tulisi myös olla riittävästi tarjolla työllistymiskynnyksen ylittämisen jälkeen työssä pysymisen tueksi. Pilotteihin olisi syytä yhdistää tutkimusta, jotta vaikuttavuudesta saataisiin luotettavaa tietoa.

Työhönvalmennuksen järjestämispaikasta ei säädetä tarkemmin. Siten työhönvalmennusta voi toteuttaa hyödyntäen alueellisen tai paikallisen työllisyyden edistämisen ekosysteemin toimijoita. Työllisyysalueiden

työvoimapalveluissa IPS-työhönvalmennuksen “kotipesänä” ja emopalveluina voisivat toimia TYM-palvelut, joista IPS-työhönvalmennukseen ohjautuisi niin uusia, kuin jo asiakkuudessa pidempään olleita asiakkaita. Yritysyhteistyö ja työnantajien mukanaolo ovat tärkeitä palkkatyöpaikkojen luomiseksi.

IPS-periaatteiden mukainen työhönvalmennus sisältää usein myös uravalmennuksen elementtejä, joten näiden suhdetta olisi hyvä miettiä, kun uravalmennusta kehitetään.

Kehittämisehdotus 3: Työllistymissuunnitelman rakentaminen palvelukokonaisuudeksi

Näkemykset ehdotuksista työllistymissuunnitelmasta palvelukokonaisuutena:

Arviomuistiossa ehdotettu palvelukokonaisuuksien rakentaminen on kannatettavaa. Tässä työssä voidaan hyödyntää mm.

Palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen rakentamisen (PKPK) - käsikirjaa. Keskeistä on, että työllistymissuunnitelman rakentamisessa lähdetään asiakkaan tarpeista käsin liikkeelle. Työvoimaviranomaisen tekemässä palvelutarpeenarviossa tulee ottaa huomioon asiakkaan työ- ja toimintakyky. Työllistymissuunnitelmassa tulee huomioida työllistymistä tukevien palvelujen lisäksi sosiaali-, terveys- ja kuntoutumista tukevat palvelut. Palveluiden yhteensovittaminen on erityisen tärkeää.

Kehittämisehdotus 4: Sääntelyn tarkentaminen (kokeilu, valmennus)

Näkemykset sääntelyn tarkentamista koskevista ehdotuksista:

Ehdotukset kokeiluihin liittyvistä selvityksistä ja jatkotoimista ovat kannatettavia. Valmennusten osalta on tärkeää varmistaa, ettei nykyinen sääntely rajoita heikossa työmarkkina-asemassa olevien

ihmisten palvelua. Toisaalta liian tarkka sääntely voi vaikeuttaa valmennuksen räätälöintiä yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Työhönvalmennuksen osalta on tärkeää selvittää, millaisin ehdoin kulukorvausta voitaisiin saada myös tässä palvelussa.

Kehittämisehdotus 5: Alueellisten yhteistyösopimusten edistäminen

Näkemykset ehdotuksista alueellisten yhteistyösopimusten edistämisestä:

Alueellisten yhteistyösopimusten edistäminen on erittäin kannatettavaa. Tässä Sote-yhdyspinnat -työryhmän suositukset toimivat hyvänä ohjenuorana. Yhteisen tilannekuvan rakentaminen on tärkeää.

Arviomuistiossa tuodaan vahvasti esille tarve kohderyhmän työllistymisen edistämiseen viranomaisten välisenä yhteistyönä ja palveluiden yhteensovittamisena. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli (TYM) on lakisääteinen yhteistoimintamalli työvoimaviranomaisten, hyvinvointialueiden ja Kelan välillä. Olisi hyvä selkeyttää, miten yhteistyösopimukset suhteutuvat alueellisiin TYM-verkostoihin, niiden sopimuksiin ja strategioihin. Alueellisen yhteisen tilannekuvan muodostaminen ja alueellisten strategioiden yhteensovittaminen tulisi olla TYM-toiminnan perusta, joiden avulla yhteistoiminnalle voidaan asettaa konkreettisempia tavoitteita ja sopia toiminnan toteutuksesta käytännön tasolla.

Pitkäjänteinen, hallinnonalarajat ylittävä tarkastelu työttömien palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kehittämistarpeista on tarpeen ja edellä mainittujen tahojen lisäksi erityisesti koulutuspalvelut on tärkeä ottaa mukaan tähän kokonaisuuteen.

Mitä muuta haluatte kertoa tässä yhteydessä?

Muut näkemykset, kommentit ja ehdotukset:

On myönteistä, ettei arviomuistiossa ehdoteta kokonaan uutta työvoimapalvelua. Voimassa oleva työvoimapalvelulainsäädäntö mahdollistaa monipuolisten palvelukokonaisuuksien tarjoamisen myös vahvempaa tukea tarvitseville työttömille. Näitä edelleen kehittämällä voidaan työllistymistä edistää ja tukea ilman merkittävää uutta säätelyä.

Sosiaaliturvakomitea on työskentelyssään nostanut esille palvelujen ja etuuksien yhteensovittamisen tarpeet työikäisillä. Valtioneuvoston muistiossa (VN/8915/2024; VN/19556/2024; VN/34692/2024) 22.9.2025 todetaan, että työnhakijan palveluprosessiin, työnvälityspalveluiden kehittämiseen, työttömyysturvaseuraamuksiin sekä yleistukeen ja toimeentulotuen kehittämiseen liittyvien esitysten yhteisvaikutuksena työllistymistä tukevien palvelujen kysyntä kasvaa. Esimerkiksi toimeentulotuelta tulee jatkossa ohjautumaan työvoimapalveluihin aiempaa useammin henkilöitä, jotka tarvitsevat erittäin paljon tukea työllistyäkseen. Tämä herättää huolen työvoimapalvelujen riittävästä resurssoinnista ja tosiasiallisista mahdollisuuksista vastata kasvavaan palvelujen kysyntään ja palvelujen räätälöinnin tarpeisiin, erityisesti vallitsevassa korkeassa työttömyydessä. Kunnilla on kuitenkin mahdollisuus kehittää myös omia uusia palvelujaan vaikeasti työllistyville, esimerkkinä jo kehitetyt omat kuntien palkkatuet.

Lisäksi tulee huomioida, että työvoimapalvelujen kannustavassa rahoitusmallissa voi olla riskinä, ettei se kannusta kehittämään ja räätälöimään palveluja vaikeasti työllistyville asiakkaille, joiden työllistyminen on epävarmaa tai kestää hyvin pitkään. Näin ollen myös rahoitusmallia voisi olla syytä tarkastella uudelleen.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien, työmarkkinoille haluavien henkilöiden työllistymistä voidaan parhaiten tukea yksilöllisellä, pitkäaikaisella tuella, jonka keskiössä ja tavoitteena on työllistyminen palkkatyöhön.

Julkisissa työvoimapalveluissa on erityisesti huolehdittava heikossa työmarkkina-asemassa olevasta kohderyhmästä, ja heidän työllistymisensä edistämisestä. Palveluvalikoimassa tulee olla heille sopivia palveluja. Yksilöllinen räätälöitävyys, rinnalla kulkeva ja valmentava tuki ovat tärkeitä.

Työvoimapalvelujen sääntelyä voisi paikoin tarkentaa, jotta tuettaisiin työllisyysalueita huomioimaan erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden ja ryhmien tarpeet. Vaikuttavia toimenpiteitä voitaisiin kohdentaa erityisesti heidän työllistymisekseen. Palveluiden tavoitteiden ja toimenpiteiden sisältöjen tarkemmalla määrittelyllä voitaisiin vahvistaa myös palvelujen tuloksellisuutta. Palvelujen sääntelyssä ja määrittelyssä olisi hyvä rohkaista näyttöön perustuvien toimenpiteiden ja toimintamallien käyttöön, ml. vaikuttavuusperusteiset hankinnat.

Arviomuistiossa tavoitteena on myös selvittää edellytyksiä matalan kynnyksen työvoimapalvelun toteuttamiselle. Matalan kynnyksen työvoimapalvelun -käsitettä ei arviomuistiossa avata tarkemmin ja jää epäselväksi, mitä matalan kynnyksen palvelulla tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Tarvitaan uudenlaista tukea nivelvaiheisiin, joissa pitkään työttömänä tai työelämän ulkopuolella ollut henkilö on palaamassa työmarkkinoille, mutta hän tarvitsee jonkinlaista säännöllistä aktiviteettia ja työ- ja toimintakyvyn testaamista, ennen kuin on valmis siirtymään työllistymistä edistäviin palveluihin kuten ura- tai työhönvalmennukseen. Näissä tilanteissa työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhteistyön täytyy toimia saumattomasti, jotta esimerkiksi sosiaalista kuntoutusta voidaan hyödyntää ennen työllistymistä edistäviin palveluihin tai varsinaiseen aktiiviseen työnhakuun siirtymistä.

TYM-toimintaan kuuluu monialainen palvelutarpeen arviointi, jonka työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela tekevät yhdessä työttömän kanssa. Monialaisen palvelutarpeen arvioon tulisi ohjata pidempään työttömänä olleita asiakkaita, mikäli

Jarno Karjalainen

11.2.2026

työvoimaviranomainen havaitsee asiakkaalla tarpeen palvelujen
yhteensovittamiselle.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Johtaja

Piia Aarnisalo

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 8 pages before this page
Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende